

Yttrande över remiss avseende delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Lunds kommuns bedömning är att utredningens förslag innebär att beredskapen för kommande pandemier kommer att förstärkas. Underlaget avseende en nationell strategi för förstärkt pandemiberedskap och de föreslagna lagändringarna gör att flera av de utmaningar som framkom under covid-19 kan mötas.

Lunds kommun har dock ett antal erfarenheter från pandemin som har ett tydligt samband med de förslag i utredningen som avser förtydliganden för myndigheters ansvarsfördelning och myndighetsstyrning vilka redovisas nedan:

Förslag i utredningen

- *Krav på handling inom ansvarsprincipen*

Utredningen betonar att ansvariga myndigheter bör ha tydligare och mer konkreta skyldigheter att agera vid omfattande smittspridning. Det handlar om att skapa förutsättningar för snabb och adekvat respons, särskilt på regional och nationell nivå.

Lunds kommuns kommentarer

- *Skydd av riskgrupper*

I detta sammanhang behöver kommunernas erfarenheter tas tillvara. Under pandemin fanns, avseende anställda i riskgrupper, ett stort fokus på baspersonal där första linjens chefer inte ingick i de målgrupper som skulle erbjudas vaccin. En överhängande risk var då att vårdboende och liknande verksamheter med brukare i riskgrupp skulle stå utan arbetsledning vilket skulle kunna få stora konsekvenser för verksamheten.

- *Kommuners beredskap och pandemihantering*

I samband med pandemin skilde sig kommuners beredskap och förmåga att hantera pandemin åt. Lunds kommun vill framhålla att

kommunernas ansvar för beredskap och hantering av pandemier bör förtydligas.

Förslag i utredningen

- *Regeringsuppdrag till myndigheter för att förebygga oklara ansvarsförhållanden*

Utredningen föreslår att ett antal myndigheter via regleringsbrev får i uppdrag att se över regelverk och arbetssätt för att undvika otydlig ansvarsfördelning. Detta inkluderar bland annat Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Socialstyrelsen, Skolverket, Arbetsmiljöverket och Försvarsmakten

- *Myndighetssamverkan och beredskapsstruktur*

En ny struktur med beredskapssektorer och civilområdesansvariga länsstyrelser har införts. Socialstyrelsen är sektorsansvarig för hälsa, vård och omsorg. Ett civilt beredskapsråd har inrättats för att samordna myndigheternas arbete vid kriser.

Lunds kommuns kommentarer

- *En integrerad arbetsmarknad*

De anställda i Lunds kommun och vid Skånes sjukhus bor ofta i annan kommun än i den de arbetar. I inledningen av pandemin var den nationella styrningen i vissa avseende otydlig, till exempel vad gäller huruvida skolor/förskolor skulle stängas eller ej. Största delen av de som arbetar inom äldreomsorg och sjukvård är kvinnor, och en stor del av dem är föräldrar med barn i förskola/skola. Om förskolor/skolor hade stängts ner hade detta riskerat att medföra att såväl sjukvård som äldreomsorg inte skulle kunna genomföra sina uppgifter. Därför är det viktigt med snabba, tydliga och samordnade besked kring eventuella åtgärder vari även kommuners förutsättningar och skyldigheter beaktas.

- *Smittskyddsåtgärder på arbetsplatser*

I förslaget om nationell strategi anges att det ska säkerställas att ansvarsfördelning och beslutsfattande ska fungera under en pandemi. I detta samband är det viktigt att kommunernas erfarenheter tas tillvara och att rätt myndighet får rätt mandat att ge tydliga besked samt att olika myndigheter samordnar sina beslut och råd. Lunds erfarenheter från pandemin visar att man inledningsvis fick motstridiga uppgifter till

exempel om besöksförbud och munskydd, vilket påverkade arbetsmiljö och brukare negativt.

- *Förebyggande av konsekvenser för andra riskgrupper*

Bland konsekvenser av att viss skolundervisning och arbetsplatser bedrevs på distans kan nämnas försämrad psykosocial hälsa för grupper som sedan tidigare hade dåligt mående och en ökad frekvens av våld i nära relation (vilket främst kvinnor utsattes för). Här behöver man, i den nationella strategin, arbeta in strategier och arbetssätt för att minska omfattningen av dessa konsekvenser.

Anders Almgren
Kommunstyrelsens ordförande